

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O scrie garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc — Manuscrisurile nu se retrămit.

N°. 243

Joi, 5 (17) Noemvre.

1887.

BrașovŪ, 4 Noemvre 1887.

Nu puțin s'voni a făcutu scirea adusă de „Norddeutsche allg. Ztg.”, că principele Bismark va veni la BerlinŪ „la ordinulŪ Impăratului”.

Venirea acēsta a lui nevoluntarā se pune în legătură cu visita apropiată a Țarului Rusiei, care se așteptă să sosescă Vinerea viitoare în BerlinŪ, unde va petrece 24 de ore. Foile prussophile esplică ordinulŪ împăratului Wilhelm așa, că Bismark n'ar fi voitŪ de bună voină să fiă de față în BerlinŪ la sosirea Țarului.

Și n'adeverŪ nu fără ore care surprindere a luatt cunoscința lumea politică de noua campaniă a prințului Bismarck în contra valorilorŪ rusesci tocmai în ajunulŪ visitei Țarului și acēsta se interpretēză așa, că cancelarulŪ germanŪ a voitŪ să arate că nu-i pasă de amenințările Rusiei, după ce a încheiatŪ așa numita alianță triplă cu Austria și cu Italia.

Bismark a datŪ adecă avisŪ băncei imperiale germane de a nu mai împrumuta bani pentru hârtiile garantate de ȚarulŪ Rusiei. Acēsta conține o provocare directă cătră toți capitaliștii germani de a nu mai ține hârtii de valōre rusescā, ei a le vinde cătŪ mai curēndŪ.

În timpulŪ din urmă Rusia a luatŪ unele mēsuri ostile Germaniei, precum cele îndreptate în contra supușilorŪ germani din imperiu. Acum principele Bismarck le rēspunde declarāndu-le rēșboiu economicŪ.

În asemēni împrējurări se facŪ combinațiile cele mai varii asupra împrējurării, că ImpăratulŪ „a datŪ ordinŪ” cancelaruluiŪ sēu să vină la BerlinŪ. Se ȳice, că adjutantulŪ împăratuluiŪ a fostŪ anume trimisŪ la Friedrichsruhe ca s'elŪ îndemne sē vină, dēr nu i-ar fi succesŪ acēsta și așa a urmatŪ „ordinulŪ”.

Cu tōte aceste suntŪ voci, chiar din tabēra oficiōsă, cari pretindŪ că ȚarulŪ ar avē intențiunea de a se apropia de „liga de pace”. Se mai pretinde că în curēndŪ ministrulŪ de externe rusescŪ d-lŪ de Giers se va retrage și va fi înlocuitŪ cu ambasadorulŪ actualŪ rusescŪ din BerlinŪ contele Șavalov, care este fōrte bine vēdŪtŪ la curtea din BerlinŪ.

În casŪ când Giers ar fi înlocuitŪ cu Șavalov raporturile dintre Rusia și Germania s'ar ameliora în modŪ însemnatŪ și acēsta ar fi unŪ semnŪ, că Rusia nu voiesce deocamdată să întreprindă nimicŪ dușmānosŪ în contra așa numitei „lige de pace”.

Dēr este și rēmāne bātătorŪ la ochi, că pe când potențații imperielorŪ nordice se pregătescŪ a-și întinde din nou mână în semnŪ de amicitia, limbajulŪ foilorŪ germane și ruse devine totŪ mai dușmānosŪ și se petrecŪ fapte, cari eschidŪ chiar posibilitatea reînnoirei raporturilorŪ bune de mai nainte între ambele state. Ori dōră mēsura prințului Bismark față cu hârtiile de valōre rusesci a avutŪ numai scopulŪ de a face presiune asupra guvernuluiŪ și a curții rusesci silindu-le să-și schimbe atitudinea vrēndŪ nevrēndŪ în sensŪ mai pacinicŪ?

În curēndŪ se va face lumină asupra neînțeleșelorŪ raporturi germano-rusesci și atunci se va vedē decă diarulŪ „Nord”, care atacă din nou pe Germani, ori acele voci oficiōse germane, cari vorbescŪ de-o nouă apropiare între BerlinŪ și Petersburg vorŪ avē dreptate.

Acum sosesc scirea, că în onōrea Țarului se va da în BerlinŪ și unŪ „bal parē”. O asemenea petrecere tocmai în nisece momente, când scirile despre starea sănătății prințului de corōnă germanŪ suntŪ așa de întristātōre, n'ar avē sensŪ, decă nu s'ar pune așa de mare prețŪ la curtea din BerlinŪ pe o primire strălucită a Țarului.

In memoria lui IacobŪ Mureșianu.

Redactorul „Gazetei Transilvaniei” a mai primitŪ urmātōrele scrisori de condolență:

Zara (Dalmatia), 5 Noemvre 1887.

Scumpe amice! Am sositŪ astăzi aici după patru sēptēmāni de călētoria, ce le-am petrecutŪ prin satele romānesci ale Istriei, și abia astăzi, cu adēncă durere, citescŪ trista scire despre încetarea din viețā a ilustrului vostru părinte.

VinŪ să depunŪ lacrimile și tributulŪ meu de pietate pe mormēntulŪ acestui ilustru patriotŪ.

UnŪ IacobŪ Mureșianu, unŪ Cipariu, unŪ BărnuțŪ și Andreiu Mureșianu, caractere admirabile ale seculului XIX-lea, bărbați înzestrați cu o puternică voință, omeni ai scripturei naționale, adevērați reformatori ai unui poporŪ, ei în timpuri grele au trāsŪ brasde adēnci pe pāmēntulŪ întelenitŪ alŪ patriei nōstre, ale cărorŪ merite astăzi nu le putemŪ deajunsŪ apreția și a cărorŪ viețā încă nu se pōte scrie; ei vorŪ rēmāne înscris ca nisece colonne puternice în edificiulŪ nostru naționalŪ, pe cari valorile timpurilorŪ nu le vorŪ putē distruge nici șterge din memoria nōstră.

Fiā memoria lorŪ binecuvēntată! Fiā ca noi, generațiunea care urmāmŪ acestorŪ bărbați venerați să putemŪ continua frumōsa lorŪ operă cu aceeași inimă și cu același spiritŪ, cu aceeași abnegațiune și perseveranță, și DomnulŪ de susŪ ne va ajuta și va reînoui ȳilele nōstre precum au fostŪ dela începutŪ.

Nic. Densușianu.

Velcheriu, în 5 Noemvre 1887.

Stimate Domnule Redactor! Findu-ca pārintele d-vōstrē, IacobŪ Mureșianu, s'a mutatŪ la viețā cea eternă, ca să-și primescă corōna pentru ostenelă, luptāndŪ o jumētatē de seculŪ pentru cauza RomānilorŪ, în recunoscința marelui patriotŪ românŪ, ilustrului descendentŪ alŪ lui TraianŪ și neobositului propagatorŪ alŪ românismului, aveți bunētatē a primi, deși cam târziu, și condolența mea, și fiți mândri că ați avutŪ pārinte pre unŪ mare profetŪ alŪ națiunei romāne!

Arone Boca.

Irlanda!

VorbindŪ de Irlanda, care suferē, care ofteză sub jugulŪ de fierŪ alŪ filantropilorŪ englesi, de Irlanda sclavă, și legată cu lanțuri grele, insuportabile, „RēșboiulŪ” ȳice:

Nu putemŪ decātŪ să admirāmŪ acestŪ poporŪ care se luptă cu o înverșunare demnă de omenii cari vreau să capete emanciparea lorŪ, compătimidŪ totodată de milă pe călāii lorŪ, cari continuă a crede că, decă se va închide unulŪ sēu mai multŪ din conducētorii irlandesi, se va potoli rēșcolā, se vorŪ calma aspirațiunile drepte, nobile și mari ale Irlandei întregi.

Așa totđ'auna se întēmplă cu Cesarii aceia, cari sperāndŪ în victoria și în ishānda lorŪ, închidŪ ochii, își astupă urechile ca nu cumva s'auđă țipetele desperate, strigātele de mōrte ce punŪ victimele inocente, locuitorii sērmanei Irlande, închiși, espulsați și bātuți.

Și ce voiescŪ Irlandesii?

Aceea ce voescŪ tōte popōrele care-și întēlegŪ drepturile și legitimizele lorŪ aspirațiuni: Emanciparea și guvernarea prin sine. Irlandesii suntŪ înscris și mai mōdești în cererile lorŪ. Ei nu reclamă decātŪ stăpānirea fictivă a EnglesilorŪ, controlulŪ numai alŪ acestora la actele și decisiunile făcute de unŪ parlamentŪ național.

Anglia înscris, sēu mai bine ȳisŪ partidulŪ TorylorŪ, care nicidecum nu întēlege progresulŪ ideilorŪ și principiile avansate ce reclamă secolulŪ nostru de civilizațiune, s'a opusŪ, și, ca guvernantŪ, a votatŪ o lege barbară, represivă și crudă.

Prin acēstă lege se pune capētŪ la tōte libertățile ce pōte să aibă unŪ poporŪ civilizatŪ, cum suntŪ Irlandesii, se calcă tōte drepturile, se comitŪ tōte infamiile. Și acēsta numai de tēmă ca nu cumva Irlandesii, pu-

nēndŪ mână pe aceste libertăți, să nu scuture într'o ȳi cu desēvērșire jugulŪ insuportabilŪ alŪ mândrilorŪ fi ai Albionului.

PuținŪ după votarea acestei legi, guvernulŪ a luatŪ o altă hotărēre, aceea de a disolva liga națională din Irlanda și a opri tōte intrunirile ei.

Acēsta înscris fŪ prea multŪ. Irlandesii, nesuferindŪ acēstă stare, începurŪ a se opune prin forță. Demnii lorŪ deputați au datŪ cei d'antēiu esemplu. Deputații D'Obrien, Clark și alții au fostŪ judecați și încarcerați. Ambii aceștia vorŪ suferi o închisōre de trei luni, supuși la tōte rigorile acestei încarcerări. Ei vorŪ purta bluza condamnaților și vorŪ face tōte pedepsele la care aceștia suntŪ supuși. PrimarulŪ Dublinului a fostŪ și dēnsulŪ judecatŪ; avŪ înscris sorți de scāpare, căci fŪ achitatŪ. Pedepsele acestea le-au suferitŪ personagiile importante ale Irlandei; vē lāsāmŪ acum să vē închipiți ce suferē clasele secundare, muncitorii și țērāni irlandesi. De aceea nu trece o ȳi în Irlanda, fără ca în diferitele părți ale ei să nu se întēple încāerări sāngerōse, omoruri, arestări. Pușcăriile suntŪ deja pline. Mișcarea e generală în Irlanda, căci toți locuitorii ei au aceeași reclamațiuni, nutrescŪ aceleași visuri.

Cum se va termina acum acēstă stare imposibilă! Nu vedemŪ o altă eșire decātŪ prin venirea liberalilorŪ la putere cu d-lŪ Gladstone în frunte, care n'a încetatŪ, cu tōtā bētrānețea sa, a stigmatiza faptele barbare ale cabinetului Salisbury.

Suferințele Irlandei suntŪ o pată pentru Anglia, care alērgă să scape pe alții din sclāviā din Africa și Oceania, uitāndŪ, că în casa ei proprie suntŪ subjugați atātea milioane de nefericiți. Marele poetŪ englesŪ lordŪ Byron, care s'a luptatŪ pentru independența Greciei, suferē de sigurŪ acum vēdēndŪ chinurile și barbațiile la care suntŪ supuși Irlandesii și Irlanda întregă.

UnŪ discursŪ alŪ ministrului englesŪ Salisbury.

Cu ocasiunea banchetului lord-mayorului (primarulŪ) din Londra, lordulŪ Salisbury, primul-ministru alŪ Engliterei, rēspundēndŪ la unŪ toastŪ ce s'a ridicatŪ în sănētatea sa, a ȳisŪ:

Speranța ce am esprimatŪ anulŪ trecutŪ, cum că lord-mayorulŪ va implini timpulŪ sēu de serviciu în plină pace, s'a realizatŪ, deōrece dificultățile în cestiunea afgană s'au înlăturatŪ. GuvernulŪ a primitŪ scire că Eyub Khan, care ar fi pututŪ amenința pacea în AfganistanŪ, s'a supusŪ guvernului indianŪ.

Cu privire la situațiunea generală europēnă, lordulŪ Salisbury a declaratŪ, că dēnsulŪ nu cunoșce nimicŪ ce ar putea pricinui nelinisce. Dēr dēnsulŪ a adăogatŪ: Cātă vreme națiunile ținŪ armate enorme, cātă vreme continuă întrecerea în inarmări, înzadarŪ așteptāmŪ o linisce deplină; dēr imensa forță, care se dă armelorŪ moderne, asigură pacea mai multŪ decātŪ în ȳilele când rēșboiulŪ s'ar fi pututŪ face ușorŪ și ieftinŪ. DēnsulŪ crede că fie-care domnitorŪ și ministru distinsŪ din lume nutresce fără escepțiune dorința seriōsă ca pacea să fiā menținută.

PericulŪ pentru viitorŪ pōte nasce din o eventuală izbucnire a sentimentului pātimașŪ și dusŪ în ispită a masselorŪ poporațiunei. GuvernulŪ nu caută decātŪ menținerea păcei și a tratatelorŪ, precum și a actualei configurațiunii europene și a independenței poporațiunilorŪ libere. Și în drumulŪ sēu spre aceste scopuri nu este singurŪ.

PrimulŪ ministru a arātātŪ cătŪ este de importantă regularea cestiunei canalului de Suez și a HebridelorŪ, deōrece prin acēsta s'a înlăturatŪ unŪ ghimpe dintre Franca și Englitere și s'au întăritŪ speranțele pentru pace. A relevatŪ apoi discursurile d-lorŪ Crispi și Kalnoky, a doi bărbați de statŪ, cu cari simpatiele Engliterei suntŪ strinsŪ legate. Discursurile acestorŪ bărbați de statŪ au întăritŪ în omeni speranța, că pacea va fi menținută, și guvernulŪ crede, că și dēnsii urmārescŪ d'asemenea scopurile cuprinse în politica Engliterei.

SCIRILE ȚILEI.

Se anunță din Pesta, că ministrul Tisza caută să se înțeleagă cu reprezentanții grupului Rotschild pentru lucrările de regulare a Porților de feră.

—x—

Ceangăii colonisați în Ungaria, adică cei cari au mai rămas, căci cei mai mulți s'au întors îndărăt în Bucovina, au început să se năpustescă tot și să fugă. Numai se scapă de miseria în care i-au adus ceta „patriotică” kulturegyletistă-maghiarisătoare, numită comitetul de colonizare, cu guvernul cu tot. *Ceangăii din Györök* nu mai pot suferi viața miserabilă ce o duc, și în privința materială și în cea sanitară. Guvernul le-a scos ochii cu câteva ceva, dăr Ceangăii înțelegându cu cine au de-a face, au început să fugă, și încă n'optea pe neștiute, ca să nu i'țină cu sila acolo. Solgăbirul alergă cu pandurii să găsească și să aducă îndărăt șese familii fugite. Încătrău vor fi apucați, nu se știe. — Maghiarisatorii, cărora nu le vine la socotă fiascul, se scusă zicându că „nu le place Ceangăilor să lucreze”, dăr în același timp recunosc că trăiesc în raporturi miserabile.

—x—

Unu țeranu din *Borcutu*, vrându să plătescă la țergul anual din Sighișoara nisce viței ce-i cumpăraseră și avându între bani și unu florin de argint fals, fu arestat și predat judecătoriei.

—x—

Sub titlul „*Răsunarea Românilor*” scrie „*Nemzet*”: „Din Dresda ni se sună, că în 6 Noembrie cinci țeranî mergându dela țergușorul Lujeră acasă, pe drum au fost atacați de o ceta de valahi. Trei omeni au fost grațiat, ceilalți doi au scăpat printr'ufișuri. Unul a murit, altul e atăt de grav rănit, încăt nu mai e speranță de scăpare. Căusa acestei răsunări neomenose este: acum câțiva ani cei cinci atacați au zălogit pe mai mulți tovarăși de ai agresorilor, pentru că vitele lor păseau în livezile atacaților. Și acum după ani întregi și'au răsunat într'unu mod revoltător.”

—x—

Ni se scrie din *Chișina* cu da'a de 10 Noembrie n.: *In urma deselor incendii*, ce s'au întâmplat în anul acesta, venerabilul consistoriu gr. cat. de Gherla a provocat în mai multe rânduri curatoriile bisericesti să asigure bisericile, școlile și supraedificatele bisericesti. Unu mod ușor de a asigura aceste superedificate este colectarea în biserică dela popor. În *Chișina* s'au asigurat toate superedificatele bisericesti la banca „*Transilvania*” de 10 ani, în 1000 (una mii fl.) v. a. și s'a colectat premiul și celelalte competențe în suma de 10 fl. 25 cr. v. a. în câteva Dumineci. De aci înainte după convențiunea încheiată între venerabilul consistoriu și banca „*Transilvania*”, fiind a se plăti numai 6% la sută; suma necesară de 6 fl. v. a. se va pute colecta și mai ușor și așa cu o contribuție de câțiva cruceri, se asigură capitalul frumos de 1000 fl. pentru unu casă de nenorocire. La acestu mod de asigurare se atrage atențiunea preoților și a curatorilor noastre bisericesti — *Incassarea dărilor* a început și pre aci, venșățiunile de totă forma sunt la ordine.”

—x—

Cursu de limba română a deschis în localitățile casinei militare din *Timișoara* d-lu profesor de limba română dela școla de cadeți de acolo *Romulus Hauca*

pentru ofierii și cadeții din armata com. imp. și regală. Cuvântarea inaugurală ținută Mercuri s'era în 9 Noembrie nou a. c. a fost ascultată cu multă atențiune și bine primită de numerosul public. Deocamdată aceste prelegeri se vor ține de 2 ori pe săptămână.

—x—

După raportul inspectorului de dare din comitatul *Pestei*, darea restantă în acel comitat se suie la 1,388,000 fl.

—x—

Tribunalul din Viena a pus mână pe unu jurist din *Clușiu*, anume *Emil Weiss*, seu cu numele mai „patriotic” *Zoltan*, care fusese unu paltonu. Precum însuși a spus, a fost funcționar la tribunalul din Oradea-Mare, dăr fu dat afară pentru fapte neonest; unui avocat din Pesta, la care scria, i-a defraudat 400 fl. și a fugit. Acum ne mai avându cu ce trăi, a început să fure.

—x—

Precum am comunicat, la 28 Octomvru unu *incendiu* a prefăcut în cenușe 84 de case ale locuitorilor din comuna *Vălcelele bune*, comitatul Hunedorei. Paguba se socotesc a trece peste 52 de mii de florin. Numai o singură casă a fost asigurată.

—x—

Cu multă bucurie reproduce „*Ellenzék*” scirea, că la 1 Decemvru se va începe în *Brașov*, sub conducerea d lui capelanu militar Szasz Karoly, cursul pentru instruirea ofierilor din armata comună în limba ungurească, și că comandantul de regimentu Soos Karoly a luat cele mai energice măsuri pentru participarea la acestu cursu a ofierilor, cari nu știu ungurese. — De n'ar fi'n vis! și-o fi zicându fôia kossuthistă.

—x—

Colectorul de dare din Abrud, Ferenczi Mihaly, a defraudat 4240 fl. 68 cr. din banii de dare. Dacă defraudantul nu va pute restitui, banii înștrânați, din averea sa, paguba va ave se o restituie comuna, zice „*Kolozsvár*”. — Cu alte cuvinte, plățiți Români ce defraudă Ungurii!

—x—

La concertul de abonamentu ce-lu dă mâne s'era Joi Orchestra orașului în sala hotelului Nr 1 se va cânta și „*Hora vânătorului*” de Ventură. E de dorit ca Români cari se duc la concertu, să și mai dea voturile lor la alegerea bucăților din program și pentru bucăți românești, — și dără nu sunt tocmai opere — fiind că destul de rară la auzim. Așa de exemplu o frumoasă bucată cu variațiuni e „*Nunta țărănească*.”

—x—

D lu Dr. *Albinu Eder*, proprietarul și directorul celui mai renumit institutu sanitaru din Viena, a adresat legațiunei române de acolo următorul seu act de fundațiune, care dovedesc simpatia, ce o are d-lu Eder față cu ostașul român: „Subscribul posesor al unu institutu sanitaru în Viena, consiliaru imperialu și cavaleru al ordinului Franciscu Iosif, fiindu decis a manifesta sentimentele mele de multu probate ca floromân și viulele mele simpatii pentru România și poporul român prin unu act deosebit, declar prin acesta, că dedic unu loc liber și gratuit în institutu meu sanitaru pentru unu ofieru al armatei române și sunt totdeauna gata a oferi locul acesta gratuit fiecărui ofieru al armatei române, care va voi a lua într'ajutoru concursul capacităților medicale din Viena, și care va

fi detașat prin mijlocirea ambasadei române din Viena de către înaltul ministeru de războiu român. Tote speșele pentru locuința și căutare, pentru tratarea medică și medicamente, băi, instrumente, precum și toate speșele necesare se vor acoperi din partea mea, respective a institutului meu sanitaru. Spre întărirea acestui act ilu provodu cu subscriere în propria și cu sigilul meu. Viena 25 Octomvru 1887. Dr. Albinu Eder.” — Faptul vorbește de sine.

—x—

Bătrânul consilieru orașenesc în retragere *Földes* Sándor din *Clușiu*, ducându-se să pescuiescă în lacul dela Mănăștur, a alunecat în apă și s'a înecat. Dina înmormântării sale fusese destinată tocmai pentru serbarea cununiei unei fiice a lui.

—x—

Mai multe țiare jidovesce scorniseră scirea cumă archimilionarul baronu *Hirsch din Paris*, care a dat 50 mii franci pentru incediații din Botoșani, mai tot jidovi, ar fi oferit colosala sumă de 100 milioane de franci asociațiilor ovreresce din Europa. Numitul baronu desminte acuma, prin se retragelu seu, svonulu despre acestă fabuloasă ofrandă. — Erau deci gogoși jidovesce!

—x—

Cetim în „*Războiul*”: „Marele bancheru din Iași *Strul Chaim Daniel* în etate de 90, adică nouăzeci ani, se căsătorește în Austria cu o tână femeie. Acestă căsătorie fenomenală a produs în Iași unu adevărat ridicul pe socotela nonagenarului bancheru, care tremură când trebuie să facă unu bine, să dea o centimă la șerac, cu toate că e putred de bogat; decât o asemenea căsătorie, de care lumea ride, era mai natural și mai umanitar ca acestu bătrân de zece ori milionar, să facă mai bine unu asil pentru Israeliții bătrâni, care umblă cerșind orbi pe străde și care este în adevăr o mare rușine chiar pentru tot bancherii din Iași ce nu se gândesc decât numai la gheșeurile lor.”

—x—

Cursu de stupăritu . . . de *Augustin Deganu*, învțătoru grănițesc. D-lu Deganu s'a ocupat mai de mult și se ocupă și acum cu succes bun cu cultura albinelor; densulu — precum însuși ne spune — a fost trimis, din partea comitetului administrativ al fondului scolastic grănițesc român din Sibiu, la expozițiunea regniculară din Budapesta spre a studia secțiunea stuparilor, și reintorcându-se de acolo, i-s'a dat ocaziune în cătăva rânduri, ca să și probă cunoscințele câștigate, atăt la expozițiunea numită, cât și mai înainte din propria și esperiență, prin prelegeri practice, ținute invțătorilor grănițesci la Deva și la Vaida-Recea în anul trecut.

Din premisele acestea rezultă, că autorul cursului de stupăritu citat în fruntea acestor șire este bărbat practic pe tereaul acestui ramu de economie rurală, și decât cercetăm mai de aproape cursul de stupăritu, ne câștigăm convingerea, că autorul într'adevăr ne dă înviațiuni forte practice, cu aplicarea celor mai moderne principii ale agriculturii deja renumite, în privința tractării albinelor. D-lui ne spune, cum se procedem în deosebite casuri și după diferite metode, de unde se vede, că nu se lăgă numai de unu sistem, ci explicându-ne teoria, seu cauzele unor manipulari, ne lasă voia liberă în procedură. Densulu ne arată mai departe cele mai noue sisteme de coșnițe în icône și ne

(9.)

FOILETONU.

LOGOFETULU MATEIU

NOVELA.

— Ba că tocmai! — grăi Rădița și o rupse într'unu risu de i se auzea vocea ei subțirică până la cărciuma din capul satului. — Ai brodit'o, Ienache, cu nemțiocele d-tale, — adause Rădița dându din capu, — curat' c'ai brodit'o! — și în hohote de risu întra în casă să aducă țuică.

— Apoi da, așa e! — începă mașinistulu. — Așa e! — repetă el, dăr se opr, căci Rădița... drăcșoasă de Rădița, ridea așa de cu haz și risulu ei vesel amestecat cu țuicitulu țuicii, ce o turna, făcea să se auză unu tonu așa de plăcut, încăt Ienache își curmă vorba și asculta la risulu Rădiței.

— Fă Rădițo! — grăi mașinistulu și se ridică de pe laviță. — Rădițo...fă... a dracilor mai ești d-ta! — Ca o nemțică! — îl întrerupse Rădița venindu cu țuica în mână. — Ca o nemțică! — repetă ea și se aședă pe lavița de alături.

Ienache se lasă înșăși de laviță, luă țuica în mână, se uită la sticlă, o scurse pe jumătate, se uită la Rădița și apoi plecându privirea spre pământ, clătina din capu și ridea în semn că adică i-a plăcut vorbele Rădiței.

Pe când stau astfel Ienache și Rădița, era s'era cum se cade.

Drumeții, cari conăceau la cărciumă, se duseră în dosulu casei, își puseră desagi căpătieu și horcăiau de somnul ce i cuprinse. Erau osteniți șermanii și mâne de cu nopte aveau să plece mai departe.

Despre câmpu venea călare logofetulu Mateiu.

Ajunse la cărciumă, descălecă, dădu bună seara, își legă calulu de felinarulu neaprins ce se afla înaintea cărciumei (se aprinde numai când se știe că trece vr'unu slujbașu dela prefectură), dădu mâna întăiu cu Rădița și apoi cu Ienache.

Logofetulu stăt puținu în locu, își plecă sprâncenele asupra ochilor și îndată după aceea se adresă către Ienache cu cuvintele:

— Ar fi bine să mergem înăuntru., afară par'că nu i tocmai de noi. — Și ce i Rădițo? — grăi Mateiu către cărciumărită. — Ori nu ne poți lăsa în casă? — Ți-e frică că ți vom face dărvală? — adause el și zîmbi puțintelu.

Mateiu era gânditoru.

Când și când storcea câte unu zîmbetu pe care l'astă putea asemăna cu o scînteie electrică în nisce nori negri, ce au cuprinsu împrejurimea. Ajunsesse într'o stare când omulu, fără să și dea s'ema de ceea ce i trebuie, e cuprinsu de unu urșit și se află într'o mare zăpăceală. De multe ori se cugeta el că ar fi bine să se însore, cu toate acestea da rîndu țilelor și trăia în neliniștea de care era torturat.

— Să ne aducă o oca de vinu! — zise Mateiu

cătră Ienache întrându în casă, ér Rădița sări repede și plecă la butoiășulu din pivniță, ca nu cumva să întârzie și să strice pofta oșpeților. Era cărciumărită Rădița și cunosea ea prea bine gustulu fiăcăruia, și de acea aduse repede vinulu, îl puse pe masă și eși afară în cășoara de vândare, ca să lase singur pe Mateiu și pe Ienache.

Rădița era cuprinsă de unu neastempăr.

Întelnirea lui Ienache cu Mateiu i-se părea ei ca nealțadată și par'că înțelegea care e scopulu întelnirii. Era în neastempăr și de aceea să nu prindă pe nimenă mirarea, decât a trasu cu urechea la vorbele oșpeților ei.

Când se vedură singuri, Ienache apucă sticla și turnă în pahare. Imbiă unulu lui Mateiu, luă elu pe celălalt și închină împreună.

Amândoi desertară paharele.

Mateiu îl puse josu, dăr Ienache îl ținea încă în mână.

— Măi Mateiu! — grăi mașinistulu. — Dăți necazulu la o parte și hai să ne grăim două vorbe. Nu de alteceva, dăr îți spunu pe cinste, că mi-e greu, unde te vedu totu posomorit. — Însoră-te Mateiu! — accentuă mașinistulu, puse paharul pe masă și apucându sticla în mână turnă din nou.

Mateiu plecă ochi în pământu, îi ridică însă îndată și privi la mașinistulu cu totă încrederea. Acestă vorbă, pe care i-a mai zis'o Ienache, îi plăcu de astă

explică și manipularea cu ele. Procedura d-lui autoră este deci rațională și practică, ergo adevărată.

Mai vorbește în favorul acestui curs de stupărit și împrejurarea, că comitetul susnumit a sprijinit pe autor în tipărirea opului prezent, ca să nu rămână necunoscut în cercuri mai largi, ci să propage ideile stupăritului rațional atât între învățătorii rurali, cât și între alți economi români.

Opulă cuprinde în format de 8° mare 80 pagini text și o broșurică separată cu 32 figuri. Limbajul e destul de popular, încât îl poate înțelege ori-care cărturar român. Pre când recomandă cu toată căldura acestu curs de stupărit tuturor celor ce se interesează de acestu ramă alu economiei rurale, mă simțu sprijinit în privința asta și de susnumitul comitet școlastic grănițesc, care cu sucursul său material și moral a ajutat scoterea acestui opșor la lumină. Prețul de 35 cr. e de sigur așa de modest încât s'ar pute cumpăra opșorul în mai multe exemplare ca premiu pentru școlarii absolvenți de școala populară. I. L.

Svêrcoliri și uneltiri de maghiarisare.

Unu „patrioticel” din Papolțu s'a supăratu focu pe învățătorul român de acolo, Georgiu Lazaru, din cauză că acesta propune românesce la copii români din școala românească de acolo. Elu nu-și poate închipui, cum poate figura ca învățător românesc unu individ ca d. Georgiu Lazaru, care nu știe bine unguresce. Se provocă la cuvintele lui br. Eötvös, că adevă: „cine s'ar îngriji de creșterea unor copii străini, neglijându pe ai săi, în casul cel mai bun s'ar pute dice că este unu nebun.” De aci furiosul „patriot” invinovătesce pe ai săi de ce nu se îngrijesc de observarea legii privitoare la propunerea limbei unguresce în școle, de ce — dice elu — Ungurii cultivă limbile străine; „patria numai pe ajutorul fiilor săi poate conta în casu de pericolu”, — „națiunea numai prin limba ei trăiesce.”

Și foia kossuthistă din Clușiu își deschide bucuros colonele sale pentru publicarea acestor „insanități! Câtă nesimțire! De altmintrelea noi le întâmpinăm cu cuvenite dispreț și „patriotului” îi dăm sfatul să învețe românesce, pentru că românească e poporațiunea băstinașă a Ardealului și ea e talpa țării prin forță și prin număr.

În Orșova nu se află preot gr. or., care să propună religia elevilor dela școala civilă de stat, în majoritate greco-orientală. Regulamentul prescrie, ca elevii de fiă-care confesiune să-și aibă pentru catechisare catechetul lor. Unde catechetu nu se află, trebuie să se aducă. În Orșova însă nu se face așa. Directorul acelei școle, care este de confesiunea romano-catolică, propune religia unei majorități de școlari, cari sunt de o confesiune mai cu totul opusă, de confesiune greco-orientală. Acesta stă în interesul școlii maghiarisătoare, fiindcă elevul român nu mai poate auzi limba românească nici dela catechetul său. Atragem atențiunea autorității noastre bisericești asupra acestui fapt.

Foia ungurescă din Arad se plânge contra arhierilor români, despre cari dice că nesocotesc legile și ordonanțele ministeriale, fiindcă aceștia, deși au fost adoniați de ministeriul de culte, nu intervin — precum ar aștepta ei — pentru respectarea legii instrucțiunii primare. Mai virtos se plânge codița dela Arad, că în școlile confes. gr. or. din comitatul Aradului, limba maghiară este cu totul desconsiderată.

Dér Ungurii cum consideră limba românească?

De altă parte „Nemzet” ne aduce vestea unui „mare eveniment”, cum se exprimă elu, prin aceea, că în Trstina din nordul Ungariei s'a înființat o casină maghiară cu scop de a propaga limba și „cultura” maghiară. În fruntea acestei reuniuni de maghiarisare stau autoritățile judiciare și administrative. „Nemzet” apelază la ajutorul tuturor Maghiarilor, sub motiv că e vorba de a lăți limba și „cultura” maghiară între Slovaci.

Și aceste uneltiri și svêrcoliri le numesce foia ungurescă „mare eveniment”. Ce nerușinare!

Direcțiunea institutului maghiar de economii din Lăpușul unguresc a hotărît să espună în localul său o pușculiță (lădițe și cutii) pentru adunarea de bani în favorul „Kulturgylet”-ului.

Avertisăm pe Români din Lăpuș de această cursă!

Comitetul Kulturgyletului ardeleanu a ținut o ședință sub președința lui Bethlen Gabor-pașa, în care a hotărît să se așeze în diferite locuri 2000 pușculițe ca să adune bani pentru Kulturgylet.

Suntem siguri că Români voru ocoli pe departe și aceste curse.

Ultime sciri.

Praga, 13 Noemvre. — „Narodny Listy” se plânge amar, că agitația de până acum a Cehilor contra foiei unguresce n'a avut desulă reușită, căci pâinarii cumpără și acum cu preferință făina ungurescă creșându că e mai spornică. Numita foie îndemnă acum pe Cehi să nu cumpere pâne de făină ungurescă.

Viena, 13 Noemvre. — Doctorul Schrötter, care a vădutu pe prințul Germaniei la San-Remo, vorbindu cu unu redactoru dela „Tagblatt” a ținut: „Lucrurile stau rău.” La întrebarea, decă bóla prințului e așa de gravă, doctorul a răspuns: „Da, gravă, foarte gravă!”

Paris, 13 Noemvre. — Boulanger, alu cărui arest a expirat, plecă mâne-sără din Clermont-Ferrand la Paris, pentru ca să ia parte la lucrările comisiunii pentru împărțirea oficerilor.

Paris, 13 Noemvre. — Șcirea foiei „Extrapost”: Pentru sosirea de mâne a lui Boulanger aci se facu pregătiri pentru demonstrațiunî mari.

Paris, 14 Noemvre. — Boulanger, ca să evite demonstrațiunile, plecă erî din Clermont-Ferrand cu trăsura și numai în Riom se suî în tren, din care apoi s'a scoborit în Charenton, venind incognito la Paris totu cu trăsura. Incidente n'au fost.

În Clermont-Ferrand s'adunase multă lume la gară ca să-și facă simpatice manifestațiunî. În Paris a fost o plóiă torențială, care a împedat multimea d'a se duce la gară. Generalul a trasu la hotelu Louvre.

Paris, 14 Noemvr. — Spre a împedea demonstrațiunile pentru Boulanger, la gara de Lyon au fost comandați vr'o 50 de sergenți de oraș. Dér fiindu plóiă mare, a fost puțină lume la gară. Generalul de altmintrelea n'a venit cu trenul. Înaintea hotelului Louvre erau postați vr'o 16 polițiști. Spre a amăgi lumea, se dice că generalul locuesce la rude în împrejurimea Parisului. În Saint-Germain des Fosses

și în Moulin a fost salutat Boulanger cu strigări de: „să trăiască!”

Berlin, 14 Noemvre. — Principele moștenitoru a respins definitiv ori ce propunere de extirpare a larynxului. „Acum îmi punu sôrta în mâinile lui D-șeu” a declarat principele foarte categoric. Principele va sta la San-Remo.

Berlin, 15 Noemvre. — Unu mare prându se va da la Curte și o reprezentație de gală la Operă în onorea Impăratului și împărătesei Rusiei în ziua când voru trece p'acî.

Paris, 15 Noemvre. — Niște depeși engleze, spun că Rusia stăruiește de Turcia ca să ocupe Rumelia; ér Bulgarii de altă parte oferă Porții să-și plătescă pe anu 160,000 lire, decă va recunoște pe prințul de Coburg.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

BERLIN, 16 Noemvre. — Prințul Wilhelm plecă întru întâmpinarea Țarului până la graniță.

Prințul de coronă rămâne mai departe în San-Remo, fiindcă șederea sa acolo mai curențu face posibilu a susține puterile fizice în starea de acum.

PARIS, 16 Noemvre. — Cererea d'a se împuternici tribunalul să urmărească pe Wilson o va presenta Joi în cameră comisiunea de anchetă. Interogatoriul baronei Seillière, care declară că bărbatul ei a plătit lui Wilson două milioane spre a obține concesiunea de furnisare, n'a conținut nimic mai însemnat.

DIVERSE.

Născutu în teatru. — În „Princess's teatre” la Londra s'a întâmplat următorul fapt curios: O femeie, în stare interesantă, se duse la acelu teatru, în care se reprezenta o dramă teribilă. Scenele mișcătoare avură asupra ei o astfel de influență, încât dela unu timpu începutu să simță, că momentul supremu se apropia... Deodată, pe scenă, prima amoroasă scose unu țipet... În galeria, în care se afla femeia însărcinată, răspunse cu unu altu strigăt. Pe când cea dintâiu seceră cel din urmă aplausu, cealaltă dădu viêtă unui nou cetățean. D-lu Kelly și miss Hawthorae, directorii teatrului se oferiră numai decătu să fiă nașii celui mai june dintre spectatorii lor.

9000 de omeni înecați. — Din Londra se telegrafiază: Aci au sosit sciri din Shanghai, care raportază despre o catastrofă îngrozitoare, piceinută de o mare inundare a fluviului Hoang-Ho. Valurile fluviului creșuseră în săptămâna din urmă astfel încât, cu toate opintirile ce și-le-au dat multe mii de omeni ca să înlărească stăvilarele, rupându-le în două părți ale țării au inundat cu furia țera înecându cu totul 9000 de omeni, ér peste 100,000 de Chinezii sunt aduși în cea mai cumplită miserie.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în totu țeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editor și Redactor responsabil: Dr. Aurel Muresianu.

dată așa de mult, încât cuprinsu de-o veselie se simțea de totu bine. Ar fi vrutu să dice și elu ceva, dér tăcu. I-ar fi plăcut să vorbească Ienache, ér elu să-l asculte.

— Măi Mateiu, ... nu veți tu că din totu ce capet, nu-ți ajunge pe haine și pe chefurî? Nu veți tu că parcă îmbătrânesc aci, și parcă te prostestî? Aci în mijlocul Bărăganului să fi neînsurat, să fi tu alu nimereu ca unu băiatu săracu? Curată neghiobie!

Mateiu beu alu doilea paharu și se uita plinu de mulțămire cătră Ienache.

— Să mă mai gândesc, — grăi elu în cele din urmă, — să mă mai gândesc; ... spun dreptu că eu sunt hotărît pentru așa ceva, numa... să mă mai gândesc. Singuru am rămas în lume. N'am părinți, n'am frați și nici rude mai de aproape și nu știu, d-șeu, parcă mi s'a urit de viață, — gătă Mateiu vorba, își propu capul în palma dreptă și astfel se uita la Ienache și parcă când se uita, părea de totu neajutat și fără curaj.

— La ce să te mai gândesci Mateiu? — încep Ienache. — Ce să te mai gândești? Făgăduesc-mi că te'nor și las' pe mine. Ado mâna! — grăi mașinistul și cu față veselă întinse mâna spre Mateiu.

Logofetulu își ridică capul din palmă, se uita mai deadreptul la Ienache și parcă de astădată prinse puțin curaj.

Mateiu credea că mașinistul se cugetă la Maruța

și de aceea se simțea mulțămit că se află de vorbă cu elu.

Se sculă de pe scaun, se uita împrejur, parcă spre a se convinge, decă nu-l aude cineva, se puse erăși pe scaun și strângendu din sprâncene, își îndreptă privirea în jos. Stetu puțin astfel, își ridică fața din pământ și umplu paharele cu vin.

— Ienache, — grăi Mateiu, — Ienache, mă cunosc cu tine de atâta vreme; am fost așa de pretin amendoi, încât de nu te-aș fi vădutu într'o di, mi s'ar fi părut că sunt nenorocit, și de aceea am făcut și te-am întănit. De unu timpu începe am început să te ocolesc; dér nu te-am ocolit de dușman, ci te-am ocolit de pretin. — Ienache, — continuă Mateiu, — te-am ocolit de pretin, pentru că scii, sunt privilegiu când parcă și pretin te supără... și cu deosebire de când a murit mama și am rămas singuru în lume. Te-am ocolit, nu-i vorba, dér știu eu că nu te-ai supărat pe mine, știu că ai înțelesu care-i pricina. Gătându cu vorba, apucă paharul, închină cu Ienache și beu.

— Să scii că mă'nor, — grăi Mateiu. — Să scii că nu glumesc, căci mi s'a urit de așa viață.

Ienache rămase mulțămit.

Pe câtu era de mulțămit, pe atâtu fi era de greu de a găsi cuvinte potrivite spre a continua vorba de până acum.

— Măi Mateiu, — încep în cele din urmă Ienache, — tu ești mai învățat ca mine, dér cu toate

acestea eu am umblat mai mult. Am vădutu ma multă lume, am fost în țera nemțescă. Scii... dragoste face omul; am făcut și eu, am umblat destul și eu începe și incolo, când eram de vârsta ta. Nu-su cu multu mai bătrân ca tine, dér sunt însurat și mi-aduc aminte de când eram „amorozat”, cum se dice la noi la mahala. — Prost eram atunci, — dice Ienache; — prost eram atunci, căci mi-se părea că am să moru decă nu m'oi afla lângă Șița mea. — Dér cum trece ori-ce lucru în lume! — Mi-aduc aminte ca acum, că eram în stare să mămpusc când îmi închipuiam că altcineva ar putea fi lângă ea. — Așa eram atunci, dér astăzi sunt altfel. — Astăzi iată sunt însurat de patru ani cu Stanca, cu nevastă-mea, am doi copii, și scii, că nu mi s'a întâmplat să mă mai gândesc la Șița din mahalaua noastră. — Am căsuța mea, am gospodăria mea, mare mică, cum a datu Dumneșeu, știu însă că e a mea, și Stăncuța este bună nevastă, îngrijesce de mine, de mă trage inima să stau totu acasă. — Nu-i vorba, mai fac și eu câte-o posnă, că-su om, și decă n'ar mai glumi omul, s'ar uita glumele din lume, și viața ar fi de totu posomorită. — Uite ce vreu să-ți spun, — adause Ienache, — eu mă simt de totu bine; am totu ce-mi trebuie și când mă duc undeva, știu că am unde să mă'norc, și când mă'norc, știu că are cin' să mă estepte. Așa sunt eu. — Șița era frumoasă, nu-i vorba, dér eu m'am gândit și mai departe. (Va urma.)

Cursul la bursa de Viena
din 14 Noevre st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur 5%, Rentă de hârtă 5%, and various bonds.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Bonurî croato-slavone, Despăgubire p. dijma, and various currencies.

Cursulu pieței Brașov
din 15 Noevre st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Bancnote românești, Argint românesc, and various exchange rates.

Se adopteză

Unu copil, fiu și nelegitim, de cătră o familiă cultă de funcționar, care n'are copii. Părinții copilului voru plăti odată pentru totdeauna o sumă ore-care de bani.

A se adresa pentru informațiuni la redacțiune.

Anunț de esarendare.

Bunul comasat delà Bucerdea grânosă (Buzás-Bocsárd) aprôpe, de Blașiu, cu stațiune de cale ferată în Crăciunel (Karácsonfalva), care este proprietatea fondului Basilitan din Blașiu, constatoru din circa 500 jugere locu aratoru și grădini, 260 jugere fenațu, împreună cu dreptul regală de crîsmăritu, se dă în arênda pe calea licitațiunei publice pe periodul de 6 (șese) ani începêndu din 1 Ianuarie 1888, până în 1 Ianuarie 1894.

Licitațiunea se va ține în 15 Decemvre a. c. st. n. la 2 ore p. m. în cancelaria advocaturei archidieceane.

Doritorii de a licita au a depune unu vadiu da 10% dela suma de esclamare de 6000 fl. v. a.

Până la începerea licitațiunei se primesc și oferte sigilate prevădute cu vadiul de 10% întru atâta, încâtu în acelea se va oferi o sumă fixă, și oferentele va declara că cunosc condițiunile de licitațiune și le primesce.

Totu atunci se va esarenda pe calea licitațiunei publice pe periodul de 6 (șese) ani, începêndu dela 1 Ianuarie 1888, și Móra cu 4 (patru) petri dela Petrisatu (Magy.-Peterfalva) alu cărei prețu de esclmare este 2500 fl. ér vadiul 250 fl. v. a.

Condițiunile de licitațiune se pot vedé în cancelaria subscrișului. Blașiu, 11 Noevre 1887.

Ludovicu de Csato,
advocatú archidieces.

„Albina,” institutu de creditú și economii, Sibiu.

Publicațiune,

în sensul art. de lege XXXVI. din anul 1876 §. 29.

- 1. Suma scris. fonciare puse în circulațiune cu 30 Octomvre 1887 e de . . . . . fl. 1.051.900.—
- 2. Pretensiunile institutului de imprumute hipotecare cari servescú de acoperirea acestorú scris. fonciare suntú de . . . . . fl. 1.071.850.19
- 3. Valórea hipotecelorú luatá de basá la susnumitele imprumute hipotecare este de . . . . . fl. 4.850.070.—
- 4. În sensul §. 97 din statute „fondul specialú” pentru asigurarea scris. fonciare e de . . . . . fl. 298.209.65

Acesta e indusú în contú separatú și e plasatú în efecte publice. Sibiu, 30 Octomvre 1887.

DIRECȚIUNEA.

Avisú d-lorú abonați!

Rugámú pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiascá a scrie pe couponul mandatului postalului și numerii de pe fășia sub care au primitú diarulú nostru până acuma.

Domnii ce se abonezá din nou se binevoiascá a scrie adresa lámuritu și se arate și posta ultimá. ADMINISTR. „GAZ TRANS.”

Mersulú trenurilorú

Valabilú dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia Predealú-Budapesta și pe linia Teiușú-Aradú-Budapesta a calei ferate orientale de statú reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predealú-Budapesta, Budapesta-Predealú, Teiușú-Aradú-Budapesta, and Budapesta-Aradú-Teiușú. Each column contains a list of stations and train times for different train types (pers., accelerat., de pers., de persóne, omnibus).

Nota: Orela de nópte suntú cele dintre liniile gróse.